

BESLUT OCH SKÖTSELPLAN FÖR

**NATURRESERVATET
SÖDVIKS SJÖMARKER**

BORGHOLMS KOMMUN, KALMAR LÄN

2001-05-14

NATURVÅRDSFÖRVALTARE: LÄNSSTYRELSEN

NATURRESERVATET SÖDVIKS SJÖMARKER

– BESLUT OCH SKÖTSELPLAN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BESLUT	<u>Sid</u>
Beslut.....	1
Beskrivning av området.....	1
Ärendets beredning.....	2
Syfte	3
Skälen för beslutet.....	3
Föreskrifter.....	4
Fastställande av skötselplan.....	7
Överklagande.....	7
Kungörelse.....	7
Underskrifter.....	7
Sändlista.....	8

BILAGOR

1. BESLUTSKARTA
2. REGISTERUPPGIFTER
3. SKÖTSELPLAN
 - 3.1 SKÖTSELPLANEKARTA
 - 3.2 VEGETATIONSKARTA
 - 3.3 HISTORISKA KARTOR
4. REFERENSLISTA
5. ARTLISTOR
6. HUR MAN ÖVERKLAGAR

Enligt sändlista

BILDANDE AV NATURRESERVATET SÖDVIKS SJÖMARKER

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (SFS 1998:808) att förklara det område som avgränsas med innerkanten av den streckade linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan.

När detta beslut vinner laga kraft upphör länsstyrelsens beslut 1966-08-10 om landskapsbildsskydd enligt 19 § naturvårdslagen, äldre lydelsen att gälla i det område som berörs av beslutet om naturreservat. Länsstyrelsens beslut 1989-11-01 om fågelskyddsområde enligt 14 § naturvårdslagen upphör likaså att gälla i det område som berörs av beslutet om reservatet.

Länsstyrelsen finner att förordnande om naturreservat är förenligt med mål, allmänna hänsynsregler och hushållningsbestämmelser enligt 1-4 kap miljöbalken samt med den planerade kommunala översiktsplanen för området.

Beskrivning av området

Markanvändning

Södviiks sjömarker ligger i Föra socken, Borgholms kommun. De utgör en del av de naturbetesmarker som traditionellt kallas sjömarkerna, och som kantar Ölands ostkust från Böda kronopark i norr till Ottenby i söder. Naturreservat gränsar i norr och väster till åkermark, och i söder till Södvik 5:5 (2). I området ingår också ön Rögrund, som ligger längre söderut, avskild från Södviiks övriga sjömarker. Hela området är 79 ha stort varav 50 ha är landareal. Hela landarealen används som betesmark för ungdjur ur mjölkbesättningar.

2001-05-14

231-1657-00

Geovetenskapliga intresseaspekter

Jordlagret i området varierar i tjocklek från ett tunt lager morän ovanpå berggrunden av ordovicisk kalksten, till tjockare lager av samma leriga sandiga morän med svallat ytskikt. Där svallningen varit omfattande har den resulterat i avlagringar av sand och grus.

Biologiska intresseaspekter

Områdets höga naturvärden är odiskutabla. Liksom på övriga sjömarker har områdets långa historia som betesmark givit upphov till en rik biologisk mångfald. Här häckar och rastar många fågelarter, som kräver öppna, välbetade marker för födosök och lyckade häckningar. Några exempel på häckande fåglar är rödbena, tofsvipa, större strandpipare och kärrsnäppa (enl. inv. 1998).

Arktiska vadare rastar här under vår och höst, och särskilt på hösten är markerna en viktig rastlokal för gäss.

I området växer också mängder av kärlväxtarter som kräver välhävdad, ogödslad mark. Tack vare skiftningar mellan kalkrik och kalkfattig jordmån, samt mellan fuktiga och torra miljöer, är florán ovanligt artrik. Några exempel på arter man kan finna här är St Pers nycklar, låsbräken, smultronklöver, gäsört, kustarun, dvärgarun, krissla, gulkämpar och rödklint. Här finns också baltisk strandmalört, en malört som endast finns på Öland och Gotland.

I området växer de rödlistade svamparna brun ängsvaxskivling, ögonvaxskivling, korpnopping samt gråblå nopping. Här finns också de rödlistade fjärilarna allmän purpurmätare och liten blåvinge, och den rödlistade kärlväxten saltmålla.

Kulturhistoriska intresseaspekter

Områdets mest påfallande kulturvärde är den långa kontinuerliga hävden. Från tiden 1500-2000 år sedan finns många lämningar efter forntida hägnader i sjömarkerna norr och söder om Södvik. I Södviks sjömarker har man inte funnit några fornlämningar, men det är ändå mycket troligt att markerna har betats ända sedan de steg ur havet. Inom området finns åtskilliga vackra, välhållna stenmurar, samtliga enkelmurar, huvudsakligen byggda på 1800-talet. Alla är byggda av kullersten eller blandad sten, utom en mursträcka som är byggd av huggen kalksten. Murarna ger en bild av markindelningen under tidigare perioder. Här finns också flera trägrindar, varav en med gamla handsmidda gångjärn och beslag. Ett vattenhål är kantat på tre sidor av en mur av kalkstensflisor. Genom marken går en kanal, nedsprängd i berggrunden.

Intressen för friluftslivet

Området besöks idag mest av fågelskådare. Inom den sydöstra delen av området är det beträdnadsförbud från 1 april till 31 juli.

Ärendets beredning

Ärendet har initierats av länsstyrelsen. Länsstyrelsen har under 1999 och 2000 utrett områdets naturvärden, skyddsbehov och avgränsning. Ett förslag till beslut och skötselplan har utarbetats.

2001-05-14

231-1657-00

Berörda markägare har informerats vid möten 7 september 1998 och 22 mars 1999, samt fortlöpande under arbetets gång.

Förslaget till beslut och skötselplan har remitterats till markägare och nyttjanderättshavare, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Boverket, Fiskeriverket, Sveriges geologiska undersökning, Lantmäterimyndigheten, Skogsvårdsstyrelsen, Borgholms kommun, Skogsvårdsstyrelsen, Naturvårdsförbundet i Kalmar län, Ölands Ornitologiska Förening, Ölands Botaniska Förening, Ölands Naturvårn, Föreningen SydostEntomologerna, Kalmar Läns Museum, Södra Kalmar Läns Jaktvårdsförening, Högskolan i Kalmar samt Ekologiska forskningsstationen Ölands Skogsby.

Inkomna synpunkter som haft en väsentlig påverkan på beslutet har lämnats av markägare i området.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara en god livsmiljö för de växter och djur som är knutna till sjömarkerna. Ett jämställt syfte är att låta den traditionella markanvändningen, betesdriften, leva vidare, och att bevara och återställa öppna och välbetade sjömarker karaktäristiska för det öländska odlingslandskapet.

Syftet utvecklas i följande mål för reservatet:

- Sjömarkerna ska betas årligen, så att deras långa kontinuitet som utmarksbete bibehålls.
- Det öppna landskapet i sjömarkerna ska bevaras och, i delar av reservatet, återskapas.
- De växt- och djurarter som är naturligt förekommande i sjömarkerna ska leva kvar.
- De kulturhistoriska lämningar som finns i sjömarkerna ska bevaras och vårdas.

Skälen för beslutet

Reservatet är en representativ del av östra Ölands sjömarker med väl bevarad kontinuitet i brukande av markslag och landskapselement. I reservatet förekommer markslaget naturbetesmark samt kulturspår som stenmurar och odlingsrösen. Några naturtyper som finns i reservatet är havsstrandäng, kalkgräsmark och enbuskmarker på kalkgräsmark.

Vanliga kärlväxtarter på naturbetesmarkerna är bland annat smultronklöver, gäsört, kustarun, dvärgarun, krissla, gulkämpar och rödklint. Bland rariteterna i området kan nämnas den rödlistade kärlväxten saltmålla (*Atriplex pedunculata*), de rödlistade svamparna brun ängsvaxskivling (*Hygrocybe colemanniana*), ögonvaxskivling (*Hygrocybe fuscescens*), korpnoppling (*Entoloma corvinum*) samt gråblå noppling (*Entoloma lividocyanulum*). Här finns också de rödlistade fjärilarna allmän purpurmätare (*Lythria rotaria*) och liten blåvinge (*Cupido minimus*).

2001-05-14

231-1657-00

Området är ett så kallat Ramsarområde (Ölands ostkust: Södviken, nr 5c), ett våtmarksområde med höga naturvärden, som Sverige har ett internationellt ansvar för att bevara enligt the Ramsar Convention on Wetlands från 1971. Området är av riksintresse för naturvård (Östra Ölands strandängar NRO08066). Det är av regeringen föreslaget att ingå i nätverket Natura 2000 (Södviks sjömarker nr 101). För området skall gälla de föreskrifter enligt 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken vilka anges nedan.

Föreskrifter

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med reservatet enligt 7 kap. 6 § miljöbalken och som är närmare angivna i fastställd skötselplan.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

A. Det är utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller anläggning,
2. bedriva täkt av något slag,
3. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, fylla ut eller tippa,
4. dika eller dikesrensa till större djup än det ursprungliga, dämma, invalla eller avleda vatten,
5. anlägga campingplats eller uppställningsplats för husvagnar eller husbilar,
6. uppföra vindkraftverk, mast, antenn eller liknande anordning,
7. uppföra stängsel eller annan hägnad annat än för djurhållningens behov,
8. anlägga väg eller parkeringsplats,
9. anlägga luft- eller markledning med därtill hörande ledningsgata,
10. anlägga hamn eller brygga eller anordna uppläggnings- eller förtöjningsplats för farkoster eller flytdockor,
11. dra fram ledning eller rör i vatten eller på botten,
12. släppa ut avloppsvatten, (inkluderar även kylvatten, varmvatten och tankspolvatten, se definition i 9 kap. 2 § miljöbalken),

2001-05-14

231-1657-00

13. bedriva vattenverksamhet, bland annat åtgärder i vattenområdet som syftar till att förändra vattnets djup eller läge,
14. plöja, harva eller fräsa,
15. tillföra växtnäringsämnen (t ex stallgödsel, handelsgödsel, röttslam) eller jordförbättringsmedel,
16. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
17. plantera eller så träd, buskar eller andra växter,
18. införa växt- eller djurarter,
19. jaga sjöfågel annat än under tiden från 1 september (eller senare om annat datum gäller generellt för sjöfågellarten) fram till jakttidens slut för respektive sjöfågellart. Sjöfågeljakten får endast ske i sådan utsträckning och på sådant sätt att antalet rastande fåglar inte minskar pga jakten.

Tillstånd enligt punkt A1 för byggnad eller anläggning som är väsentlig för djurhållningen inom området bör inte vägras om placering kan ske utan väsentlig skada på bevarandevärdena och om det inte finns någon godtagbar alternativ placering utanför området.

Föreskrifterna under A3 eller A4 ska inte utgöra hinder för rensning av befintliga vattenhål för djurhållningen.

B. Det är utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att,

1. anordna upplag annat än tillfälligt för jordbrukets behov,
2. anlägga led, bro, spång eller bredda befintlig väg,
3. upplåta markområdet för tävlings- eller övningsändamål,

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet för ägaren och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. utmärkning av och information om reservatet.

2001-05-14

231-1657-00

2. utförande och underhåll av tillfartsvägar, parkeringsplatser, vandringsleder, rastplatser, sanitära anläggningar, informationstavlor och andra liknande anläggningar eller anordningar enligt fastställd skötselplan,
3. gallring, röjning, avverkning, ängsbruk, betesdrift, uppsättning och underhåll av stängsel eller annan skötselåtgärd i syfte att bevara och utveckla natur- och kulturmiljön och den biologiska mångfalden enligt fastställd skötselplan,
4. upplåtelse av markerna till annan, som ägarna/brukarna skäligen kan godkänna, om de inte själva kan sköta markerna enligt fastställd skötselplan,
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden,
6. Länsstyrelsen och naturvårdsförvaltaren äger rätt att utnyttja befintliga vägar inom reservatet.

D. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas i reservatet och om ordningen i övrigt

Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1. under tiden 1.4 - 31.7 beträda eller vistas inom det område som är markerat på bifogad beslutskarta,
2. framföra motorfordon annat än för jordbrukets ändamål,
3. framföra motorbåt eller annan motordriven farkost, med högre hastighet än 5 knop,
4. framföra sväware, hydrokopter, vattenskoter eller liknande farkost,
5. ställa upp motorfordon, husvagn, släpvagn eller förtöja eller ankra båt annat än på särskilt anvisade platser,
6. tälta mer än ett dygn,
7. fånga eller skada vilda däggdjur, grod- och kräldjur eller fåglar, ta bort eller skada ägg eller bon eller på annat sätt störa djurlivet,
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående sällskapsdjur,
9. sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch eller liknande anordning eller göra inskrift,
10. göra upp eld (annat än på särskilt anvisade platser),
11. gräva eller dra upp kärlväxter med rötterna,

2001-05-14

231-1657-00

12. utan samråd med länsstyrelsen samla in växter eller djur eller företa vetenskapliga undersökningar,

13. utan länsstyrelsens tillstånd bedriva kommersiell verksamhet.

Jakträttsinnehavaren disponerar jakten under jaktsäsong utan inskränkningar av föreskrifterna under D7 och D8. Förbudet under D8 innebär inte heller hinder för djurhållare att använda hund för att driva boskap.

Fastställande av skötselplan

Med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare för reservatet är länsstyrelsen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, se bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras på det sätt som är föreskrivet för författningar i allmänhet.

Underskrifter

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Anita Bråkenhielm. I den slutliga handläggningen deltog även företrädare för kulturmiljöfunktionen, samhällsutvecklingsenheten, rättsenheten samt Åsa Enefalk, den sistnämnda föredragande.

Anita Bråkenhielm

Åsa Enefalk

231-1657-00

1. Beslutskarta
2. Registeruppgifter
3. Skötselplan
- 3.1. Skötselplanekarta
- 3.2 Vegetationskarta
- 3.3 Historiska kartor
4. Referenslista
5. Artförteckning
6. Hur man överklagar

Sändlista

LÄNSSTYRELSEN
KALMAR LÄN

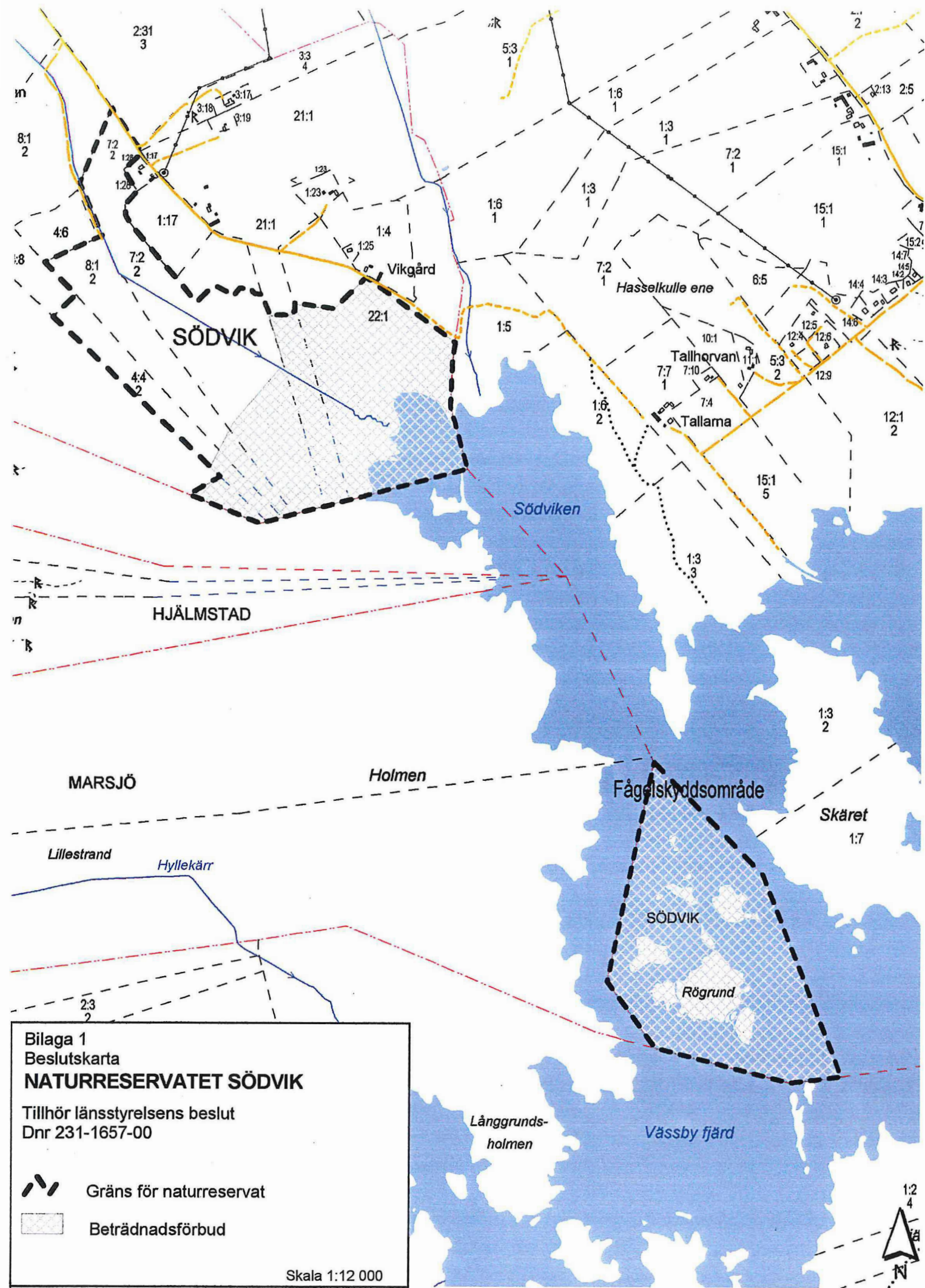
BESLUT

9 (9)

2001-05-14

231-1657-00

Enligt beslut vid sammanträdet
förskolenämnden i Kalmar kommun
den 14 maj 2001.
Förordnades
Förordnades

Bilaga 1
Beslutskarta
NATURRESERVATET SÖDVIK

Tillhör länsstyrelsens beslut
Dnr 231-1657-00

- Gräns för naturreservat
- Beträdnadsförbud

Skala 1:12 000

BILAGA 2

REGISTERUPPGIFTER

Objektnamn: Södviks sjömarker

Skyddsform: Naturreservat

Kommun: Borgholm

Församling: Persnäs

Kartblad: Topografiska kartbladet 5H nv, 5H sv
Ekonomiska kartbladet 5H 4D, 5H 5D

Fastigheter och fastighetsägare:

Södvik 2:30 (2,381 % av Rögrund)

BORGHOLM SÖDVIK 4:4 (vari ingår 3,571 % av Rögrund)

Södvik 6:14 (1,5 % av Rögrund),

Södvik 6:20 (1,508 % av Rögrund)

Södvik 7:11 (0,314 % av Rögrund)

BORGHOLM SÖDVIK 7:2 (vari ingår 7,143 % av Rögrund)

BORGHOLM SÖDVIK 8:1 (vari ingår 7,143 % av Rögrund)

BORGHOLM SÖDVIK 21:1 (vari ingår 2,381 % av Rögrund)

BORGHOLM SÖDVIK 22:1 (vari ingår 3,652 % av Rögrund)

Delägare i samfälligheten på Rögrund. Procentsiffran anger fastighetens andel i Rögrund.

Ovanstående markägare
samt

Hallnäs 14:1 (4,762 %)

Legenäs 1:2 (7,143 %)

Stenninge 12:4 (5,107 %)

Södvik 1:12 (0,893 %)

Södvik 1:17 (0,907 %), Södvik 6:29 (0,179 %)

Södvik 2:31 (16,071 %), Södvik 5:8 (0,643 %)

Södvik 3:3 (7,143 %)

Södvik 4:5 (3,571 %)

Södvik 5:5 (8,143 % av Rögrund)

Södvik 5:7 (3,524 %)

Södvik 5:9 (0,643 %)

Södvik 6:28 (0,786 %)

Södvik 6:34 (0,753 %)

Södvik 6:35 (0,753 %)

Södvik 7:8 (1,629 %)

Södvik 7:14 (1,886 %)

Södvik 7:9 (0,686 %)

Södvik 7:12 (0,2 %)

Södvik 17:1 (4,985 %)

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

Samfälligheter: Södvik s:1

Areal: 50,6 ha (fastlandet) + 28,4 ha (Rögrund)

Landareal: 45,4 ha (fastlandet) + 4,8 ha (Rögrund)

Naturgeografisk region: Öland

Kulturgeografisk region: Öland

Naturtyper enligt vegetationskartans indelning	Areal (ha)	Naturtyper, indelning enligt EU:s art- och habitatdirektiv	Areal (ha)	Naturtyper, indelning enligt Nordiska Ministerrådet	Areal (ha)
Havsstrandäng	15	Havsstrandängar av Östersjötyp 1630	15	B1.4.2.4a Havsstrand-betesmark D1.1 Utmark 4.2.2.1 Övre landstrandens vegetation, saltåg-rödsvingel-typ	15
Torr-frisk äng	4,2	Kalkgräsmarker 6210	4,2	5.4.1.7 Torr gräsmarks-vegetation, örtrik ängshavre-gräsmark	4,2
Friskäng	4	Kalkgräsmarker 6210	4	5.4.1.7 Torr gräsmarks-vegetation, örtrik ängshavre-gräsmark	4
Fuktäng	17	Fuktängar med blåttåtel och starr 6410	17	5.4.4 Fuktig lågvuxen gräsmarksvegetation 2a. örtrik fuktig gräsmark på kalk, älväxing-variant	17
Enbuskmark (10-100% busktäckning)	7,6	Enbuskmarker på kalkgräsmarker 5130 (högst 25% busktäckning)	1	-	-
Ibland frilagda bottnar	25	Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten 1140	25	-	-
Fastmattekärr	1	-	-	5.4.5.1 Kärrkavle-krypven-gräsmark	1
Kultiverad gräsmark	0,6	-	-	-	-
Åker	1,6	-	-	-	-
Saltvatten	4,3	-	-	-	-

Primära intresseaspekter:

Naturtyper: Havsstrandängar av Östersjötyp	15 ha
Kalkgräsmarker	8 ha
Fuktängar med blåttåtel och starr	17 ha

Kulturhistoriska värden: Stenmurar, traditionell markanvändning och markindelning

Arter: Häckande vadare, t ex kärrsnäppa och tofsvipa. Betesgynnade kärlväxter, t ex kustarun St Pers nycklar, rosettjungfrulin och smultronklöver. Rastande vadare, t ex kärrsnäppa, kustsnäppa, myrspov, sandlöpore, småsnäppa och kustpipare. Rastande gäss under höstflyttningen, t ex prutgås och vitkindad gås. Rödlstade fjärilar, allmän purpurmätare och liten blåvinge. Rödlstade svampar, gråblå nopping och korpnopping. Rödlstad kärlväxt, saltmålla.

Befintliga anläggningar: Väg, p-plats

Planerade anläggningar: Informationsskylt, nya skyltar i gränsen till området med beträdnadsförbud. Ev. utvidgning av p-platsen.

Inventeringar, övrig
dokumentation:

Fågelinventering 1988 och 1998
Ängs-och hagmarksinventeringen
Bevarandeprogrammet Borgholms kommun
Raä:s fornlämningsregister

Skötselplan för naturreservatet Södviks sjömarker

Skötselplanen utarbetades sommaren 1999 och hösten 2000 av Åsa Enefalk,
Länsstyrelsens miljöenhet

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Innehållsförteckning

Syfte med bildandet av naturreservatet Södviks sjömarker	3
Södviks sjömarker - beskrivning av området	3
Mål för reservatet	3
Övergripande mål	3
Generella råd och riktlinjer för skötseln av reservatet	4
Skötselområdena - beskrivning, mål och åtgärder	4
Kvalitetsmål för hela reservatet	6
Restaureringsplan	7
Jakt	8
Friluftsliv och turism	8
Tillsyn, dokumentation och uppföljning	8
Kostnader och finansiering	9
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	10

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Syfte med bildandet av naturreservatet Södviks sjömarker

Syftet med reservatet är att bevara en god livsmiljö för de växter och djur som är knutna till sjömarkerna. Ett jämställt syfte är att låta den traditionella markanvändningen, betesdriften, leva vidare, och att bevara och återställa öppna och välbetade sjömarker karaktäristiska för det öländska odlingslandskapet. Syftet utvecklas i målen för reservatet, se nedan.

Södviks sjömarker - beskrivning av området

Geografi: Södviks sjömarker ligger i Persnäs socken på nordöstra Öland. Området är 79 ha stort varav 50 ha är land. Området är sammansatt av helt öppna sjömarker i sydost och öppna marker med en del träd och buskar i nordväst. Till området hör också ön Rögrund, söder om den övriga sjömarken.

Geologi: Jordarten i området består till största delen av svallad lerig sandig morän. Där svallningen har varit omfattande återstår bara ett tunt jordlager ovanpå berggrunden av ordovicisk kalksten. I den norra delen av reservatet och på stranden närmast Södviken har svallningen givit upphov till sand- och grusavlagringar. På ön Rögrund är moränen blockrik.

Naturvärden: Några exempel på häckande fåglar i området är kärrsnäppa, tofsvipa, större strandpipare och rödbena. Området är viktigt som rastlokal för vadare och gäss. Här växer också mängder av olika kärlväxtarter som kräver välhävdad, ogödslad mark. Några exempel är låsbräken, St Pers nycklar, smultronklöver, gäsört, kustarun, dvärgarun, krissla, gulkämpar, rödtoppa och kärrspira. Här finns också de rödlistade svamparna korpnopping, ängsvaxskivling, ögonvaxskivling och gråblå nopping, den rödlistade kärlväxten saltmålla, samt de rödlistade fjärilarna allmän purpurmätare och liten blåvinge.

Kulturvärden:

I området finns flera vällagda och väl underhållna enkelmurar byggda huvudsakligen av blandad sten.

Friluftsliv:

I området finns en parkering, men i övrigt inga anordningar för friluftslivet.

Mål för reservatet:

Övergripande mål

- Sjömarkerna ska betas årligen, så att deras långa kontinuitet som utmarksbete bevaras.
- Det öppna landskapet i sjömarkerna ska bevaras och i delar av reservatet återskapas.
- De växt- och djurarter som är naturligt förekommande i sjömarkerna ska leva kvar.
- De kulturhistoriska lämningar som finns i sjömarkerna ska bevaras och vårdas.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Generella råd och riktlinjer för skötseln av reservatet:

Bete: Sjömarkerna ska betas varje säsong. Den största delen av ytan ska vara så väl betad att ingen ansamling av förna sker från år till år.

Det allra mest önskvärda är bete med en blandning av nöt och hästar eller får. Idag betas samtliga marker av rekryteringsdjur från mjölkbesättningar.

Röjning: Vid röjning bör de minst igenväxta områdena prioriteras. De områden som ska röjas måste ha ett högt betestryck redan från början, med möjlighet till en ökning säsongen efter röjningen. Lämpliga boträd för rovfåglar ska sparas vid röjning. Man bör röja från stranden in mot land, för att på det viset öka den öppna strandremsans bredd. Inga träd eller buskar ska lämnas i områden som röjs i direkt anslutning till stranden. En minst 100 m bred strandremsa utan träd och buskar gynnar häckande vadare. Djuren betar också helst i den allra mest kustnära remsan, vilket gör att de håller efter den extra gräsväxt som blir efter röjningen.

Skötselområdena - beskrivning, mål och åtgärder

Skötselområdena är desamma som betesfällorna i området, utom Rögrund och Holmen som ingår i samma fälla men utgör två skilda skötselområden.

För kvalitetsmål, se nästa rubrik "Kvalitetsmål för hela reservatet".

Samtliga åtgärder är av högsta prioritet, utom restaureringsåtgärderna. Deras prioritet anges i restaureringsplanen.

Skötselområde 1 - Rögrund (Södvik S:4)

Rögrund hör till Södviks samfällda mark. Denna holme ligger söder om byns övriga marker, mellan ön Skäret och den del av Holmen som hör till Marsjö. Rögrunds centrala delar är idag helt täckta av enbuskar (ca 1 ha). En smal bård runt kanten av ön utgörs av havsstrandäng. Runt Rögrund ligger flera små öar med öppen havsstrandäng. Rögrund ingår i samma betesfälla som Holmen (se nedan), och är välbetad.

Skötselmål: Området ska vara välbetat och fritt från träd och buskar.

Åtgärder: Årligt bete. Underhållsröjning. Restaurering - se restaureringsplan senare i skötselplanen.

Skötselområde 2 - Holmen (Södvik S:1 m fl)

Detta område består av de öppna markerna på Holmen, närmast Södviken. Området hör till den nordligaste delen av en stor fälla som sträcker sig söderut till Östra Vässbys marker och Själgrund.

Hela arealen inom detta skötselområde är mycket välbetad. Omkring 140 kvigor går i denna stora fälla varje sommar. De kommer från fyra mjölkbesättningar i Östra Vässby.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Om man bortser från betesdriften bär detta område nästan inga spår av mänsklig verksamhet.

Området är till största delen helt öppet, med havsstrandängar och ett mindre område med friskäng. Det finns några enbuskhobbar i södra delen närmast Södviken (ca 0,8 ha sammanlagt), samt i väster på Södvik 7:2 (ca 0,5 ha).

Skötselmål: Området ska vara välbetat och fritt från träd och buskar.

Åtgärder: Årligt bete. Underhållsröjning. Restaurering - se restaureringsplan senare i skötselplanen.

Skötselområde 3 - Södvik 4:4 (2), 8:1 (2), 7:2 (2) och 22:1

Detta område är den största betesfållan i Södviks sjömarker (ca 32 ha). Här ingår både gammal utmark, som betats under mycket lång tid, och en liten före detta åker, kallad Knapetorpet, i västra delen av fållan. Marken betas av rekryteringsdjur och sinkor från en mjölkbesättning i byn.

Områdets gräns mot betesmarken på Holmen består i öster av en vällagd, välhållen enkelmur av rullsten. Längre söder- och västerut utgörs gränsen istället av ett taggtrådsstängsel. I norr gränsar området till små, brukade åkrar, och den nordligaste utlöparen sträcker sig fram till vägen.

De stenmurar som finns i området delar in det i nio olikstora, oregelbundna marker. De flesta murarna är enkelmurar byggda av rullsten eller blandad sten, men det finns också en mursträcka byggd av kalkstensflisor. Några kortare murar har rasat och syns idag som stenbröttlar. Till största delen är murarna väl upplagda och skötta. På flera ställen finns gamla trägrindar i varierande skick. En kanal, nedsprängd i berggrunden, går snörrätt genom betesmarken. Den är välskött. En tunn ridå av nypon- och slånbuskar växer längs delar av kanalen. I den sydligaste delen av fållan finns ett vattenhål med cementtrappa ner till vattnet, omgärdad av en hästskoformad mur av kalkstensflisor.

Största delen av marken är öppen, tack vare ett gott betestryck och regelbundna röjningar av djurhållarna. Här och var finns hobbar av enbuskar kvar, och i norr, nära gränsen mot en av åkrarna, finns en liten talldunge. Det finns också flera vackra, gamla oxlar i marken, liksom nypon- och slånbuskar. En aldunge växer nära kanalen.

Vegetationen i området växlar mycket, tack vare att markfuktigheten varierar. I det sydligaste delskiftet finns ett kärr med krypven och gåsört, och spritt över hela området fuktängar med ängsvädd, älvväxing och blåtåtel. Närmast muren mot Holmen utbreder sig havsstrandängar, med spikblad, havssälting, smultronklöver, strandkrypa och krypven. Torrängen är en vanlig vegetationstyp, med fårsvingel, spåtistel, renlavar och St Pers nycklar. I fållan har man funnit flera sällsynta svampar typiska för betesmark: Korpnopping, ängsvaxskivling, ögonvaxskivling och gråblå nopping.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Skötselmål: Området ska vara välbetad och till största delen öppet, med helt öppen mark närmast gränsen mot Holmen, och enstaka hobbar av buskar och träd längre västerut. Den lilla talldungen ska finnas kvar även i framtiden, främst därför att den kan komma att utgöra en lämplig boplatz för rovfåglar. Runt dungen får yngre tallar gärna tillåtas att växa till sig. Stenmurarna och kanalen ska vara underhållna och väl synliga i landskapet.

Åtgärder: Årligt bete. Underhållsröjning. Restaurering - se restaureringsplan senare i skötselplanen.

Kvalitetsmål för hela reservatet:

Mål för naturtyper och vegetationstyper som är prioriterade enligt EU:s art- och habitatdirektiv:

- Ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten, 25 ha. Arealen ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten ska inte understiga 25 ha.
- Havsstrandängar av Östersjötyp: Utbredningen av naturtypen ska vara minst 15 ha, med ett nedre gränsvärde på 13 ha.
- Kalkgräsmarker: Utbredningen av naturtypen ska öka från 10 ha till 14 ha under perioden 2001-2002.
- Enbuskmark på kalkgräsmark: Utbredningen av naturtypen ska vara minst 1 ha.
- Fuktängar med blååtäl och starr: Utbredningen av naturtypen ska vara minst 17 ha, med ett nedre gränsvärde på 15 ha.

Mål för prioriterade växt- och djursamhällen:

Mål för växt- och djursamhällena i havsstrandängar av Östersjötyp:

- Utbredningen av naturtypen är 15 ha, med ett nedre gränsvärde på 13 ha.
- Växtsamhällena är sammansatta av en rikedom av betesgynnade arter typiska för naturtypen.
- Kustarun, dvärgarun, gulkämpar, smultronklöver och krypven föryngrar sig i området.
- Strandskata, kärrsnäppa, tofsvipa och rödbena reproducerar sig i området.

Mål för växt- och djursamhällena i kalkgräsmarker:

- Utbredningen av naturtypen är 10 ha med ett nedre gränsvärde på 8 ha.
- Växtsamhällena är sammansatta av en rikedom av betesgynnade arter typiska för naturtypen.
- Brudbröd, St Pers nycklar och ängshavre föryngrar sig i området.

Mål för växt- och djursamhällena i fuktängar med blååtäl och starr:

- Utbredningen av naturtypen är 17 ha med ett nedre gränsvärde på 15 ha.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

- Växtsamhällena är sammansatta av en rikedom av betesgynnade arter typiska för naturtypen.
- Älväxing, slankstarr, blåtåtel och majviva föryngrar sig i området.

Mål för prioriterade arter, t ex signalarter och rödlistade arter:

- Antalet häckande vadare ska inte understiga 1998 års värde på 24 par. Antalet häckande vadararter ska inte vara färre än 8. Storspov, brushane och strandkata, som häckade i området 1988, ska åter häcka i området senast år 2010.
- Antalet rastande vadare och gäss, t ex vitkindad gås, ska inte minska.
- Korpnoppling, ängsvaxskivling, ögonvaxskivling och gråblå noppling ska finnas kvar i området.
- Saltmålla ska finnas kvar i området.
- Liten blåvinge och allmän purpurmätare ska finnas kvar i området.

Mål för fornlämningar och prioriterade landskapselement:

- Områdets stenmurar och övriga landskapselement ska vara välhållna och synas tydligt i landskapet.

Restaureringsplan

För noggrannare beskrivningar av skötselområdena samt skötselmål, se sid. 4, 5 och 6.

Skötselområde 1 - Rögrund

På Rögrund är en dryg hektar igenväxt med enbuskar.

1. Rögrund röjs helt fritt från enbuskar. Drygt 1 ha. Prioritet 1, senast år 2002.

Skötselområde 2 - Holmen

Området är nästan helt öppet. Endast en dryg hektar av marken är igenväxt med enbuskar.

2. Området röjs helt fritt från buskar. Drygt 1 ha. Prioritet 1, senast år 2002.

Skötselområde 3 - Södvik 4:4 (2), 8:1 (2), 7:2 (2), 21:1 och 22:1.

Området är välbetat, och har röjts av djurhållarna under många års tid. Några ytterligare röjningar planeras i området. Då de är genomförda kommer marken att vara i perfekt skick, med stora öppna ytor och enstaka hobbar av buskar och träd.

1. Nya stängselstolpar samt eltråd sätts upp runt fällan. En tråd ovanför den befintliga stenmuren räcker. Prioritet 1, år 2001.
2. Röjning av 3 ha mark i den sydligaste delfällan, igenväxt med små enbuskar. Buskarna står glest utspridda över marken. Längst i öster står också några tallar och oxlar. Samtliga buskar och träd ska röjas bort. Röjning av stängselgata längs muren i markens sydgräns. Prioritet 1, år 2001.
3. Röjning av 3 ha sjömark igenväxt med enbuskar. Prioritet 2, avslutas senast år 2002.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Jakt

Jaktpremiären på sjöfågel senareläggs till 1 september. Sjöfågeljakten ska ske i sådan utsträckning och på sådant sätt att antalet rastande fåglar i marken inte minskar pga jakten jämfört med hösten 2001. Jakträttsinnehavarna/markägarna ansvarar för att jakten genomförs på detta vis, förslagsvis genom Södviks jaktklubb. Länsstyrelsen ska hållas informerad om hur jakten i området planeras, hur många fåglar som skjuts per år, av vilken art de är, samt hur många dagar jakt bedrivits i området per säsong.

Friluftsliv och turism

Allmänheten får inte vistas nära stranden under fåglarnas häckningstid 1/4-31/7, då det är beträdnadsförbud här. Övriga tider under året har allmänheten tillgång till hela reservatet, men bör se till att inte rastande fåglar störs. Även vid fiske bör hänsyn tas till detta. Parkeringsplats och grind in till området finns. Informationsskyltar ska sättas upp vid parkeringsplatsen. Parkeringsplatsen rymmer ca 4-5 personbilar, men är inte stor nog för att det ska gå att vända eller parkera en buss. Detta bör åtgärdas, antingen genom att anlägga en större parkering eller genom hänvisning till bussar att parkera på annat lämpligare ställe.

Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Årlig dokumentation av åtgärder

Röjning upphandlad av länsstyrelsen dokumenteras av länsstyrelsen och det företag som utfört röjningen. Djurhållarna får årligen ett frågeformulär av länsstyrelsen där uppgifter fylls i om antalet betesdjur på marken, tidpunkt för betessläpp och installning, samt djurslag. Eventuell röjning utförd av markägare/djurhållare rapporteras till länsstyrelsen.

Biologisk dokumentation och inventeringar

Biologisk dokumentation och inventeringar utförs av länsstyrelsen, eventuellt med hjälp av konsulter och föreningar.

Uppföljning av skötselmål

Uppföljningen av skötselmålen utförs av länsstyrelsen och djurhållarna i samarbete. Djurhållarna dokumenterar djurhållningen, och uppföljning av röjningar sker genom att varje utförd röjning inspekteras av länsstyrelsen.

Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljningen av kvalitetsmålen utförs av länsstyrelsen. En uppföljningsplan för de skyddade områdena i länet kommer att utarbetas.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Utbredningen av natur- och vegetationstyper följs upp genom tolkning av infraröda flygbilder. Dessa tas av lantmäteriet med 7-10 års intervall.

Häckfågelinventering ska genomföras minst vart tionde år.

Antalet rastande fåglar bör följas upp genom inventering minst vart femte år, med början hösten 2001.

Landskapselementens skick bör följas upp minst vart tionde år i samband med annan uppföljning.

Kostnader och finansiering

Markägaren/brukaren svarar för kostnader i samband med åkerbruk och betesdrift, uppsättning och underhåll av stängsel, underhållsröjning och andra skötselåtgärder som ingår i brukarens miljöstödsåtagande, uttransport av gagnvirke samt underhåll av befintlig brukningsväg. Gagnvirke tillfaller markägaren.

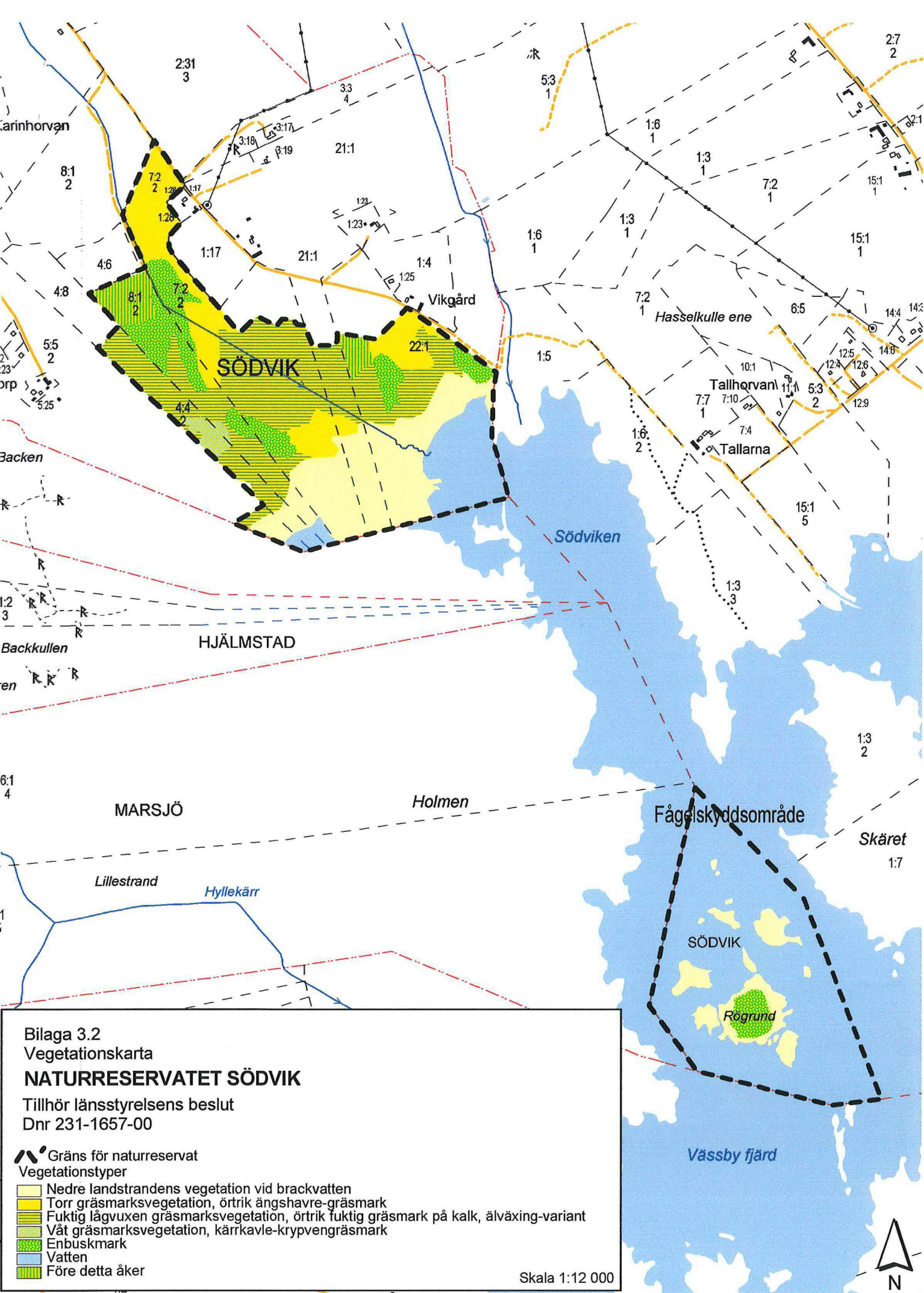
Restaureringsröjning , stängselmateriel, uppförande och underhåll av anordningar för friluftslivet, framställning och utplacering av informationsskyltar, utmärkning av reservatets gräns, tillsyn och uppföljning bekostas av staten.

2001-05-14

Dnr 231-1657-
00

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finans
Betesdrift	Årligen	Hela området	Brukare	1	EU:s miljöstöd, brukarna
Röjning	Fortlöpande underhållsröjning, restaureringsinsatser 2001 och 2002	Hela området	Underhållsröjning: Brukare Restaurering: Brukare samt Länsstyrelsen genom entreprenörer	1-2	Brukarna, länsstyrelsen genom vårdanslaget och ev. Lifeprojekt
Stängseluppsättning	2001	Runt den norra fällan	Brukare	1	Material: Länsstyrelsen
Gränsmarkering	2001	Runt reservatet samt i gränsen till området med beträdnadsförbud	Länsstyrelsen/Metria	1	Länsstyrelsen
Informations-tavlor	Senast 2002	Vid p-platsen	Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen
Uppföljning av skötselmål	årligen	Hela området	Länsstyrelsen och brukarna	2	Länsstyrelsen och brukarna
Uppföljning av kvalitetsmål	enligt uppföljningsplan	Hela området	Länsstyrelsen	2	Länsstyrelsen

Bilaga 3.3

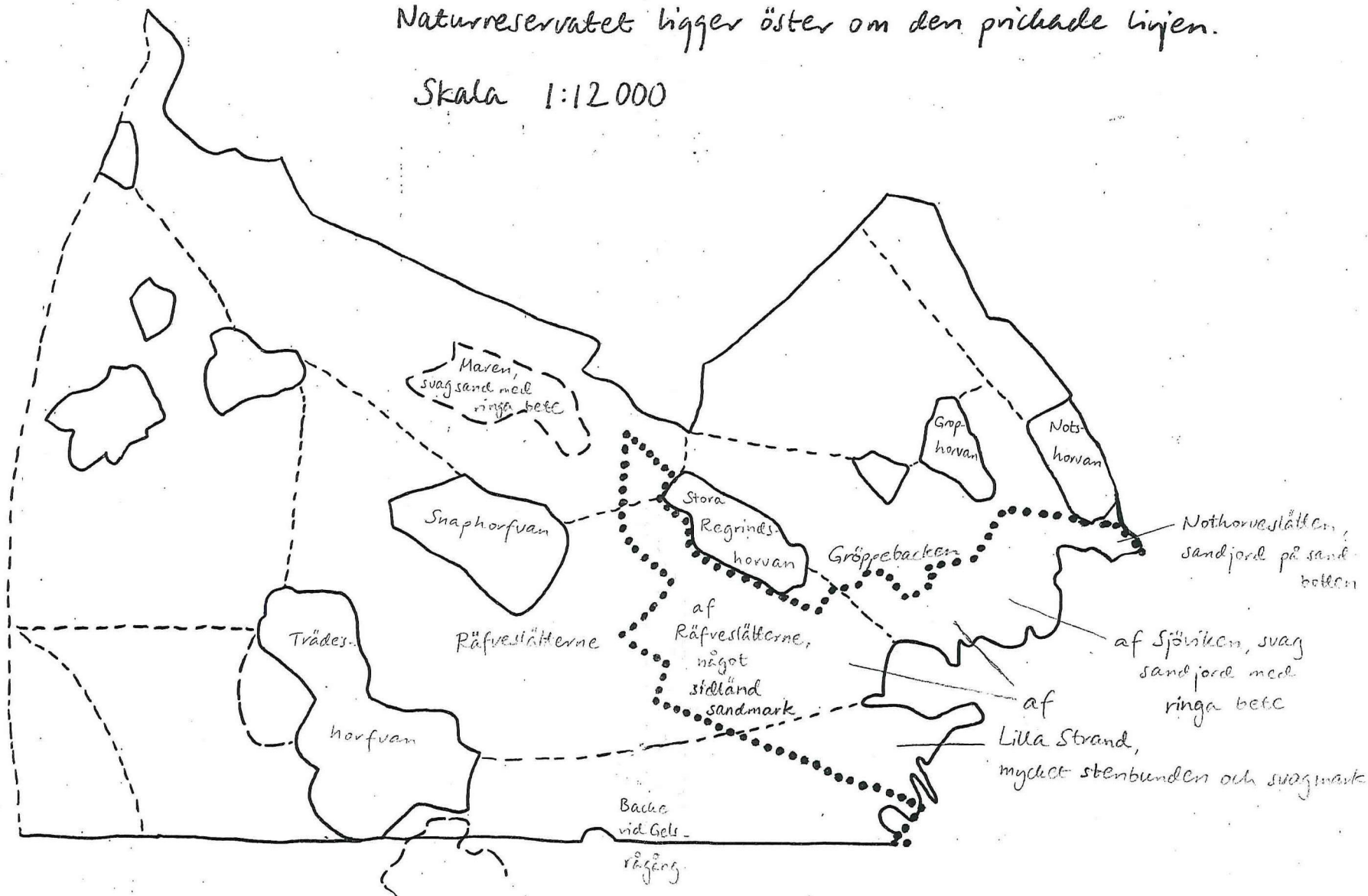
Historiska kartor, naturreservatet Södviks sjömarker

Dnr 231-1657-00

Södvik, enskifte 1819/1821

Naturreservatet ligger öster om den prickade linjen.

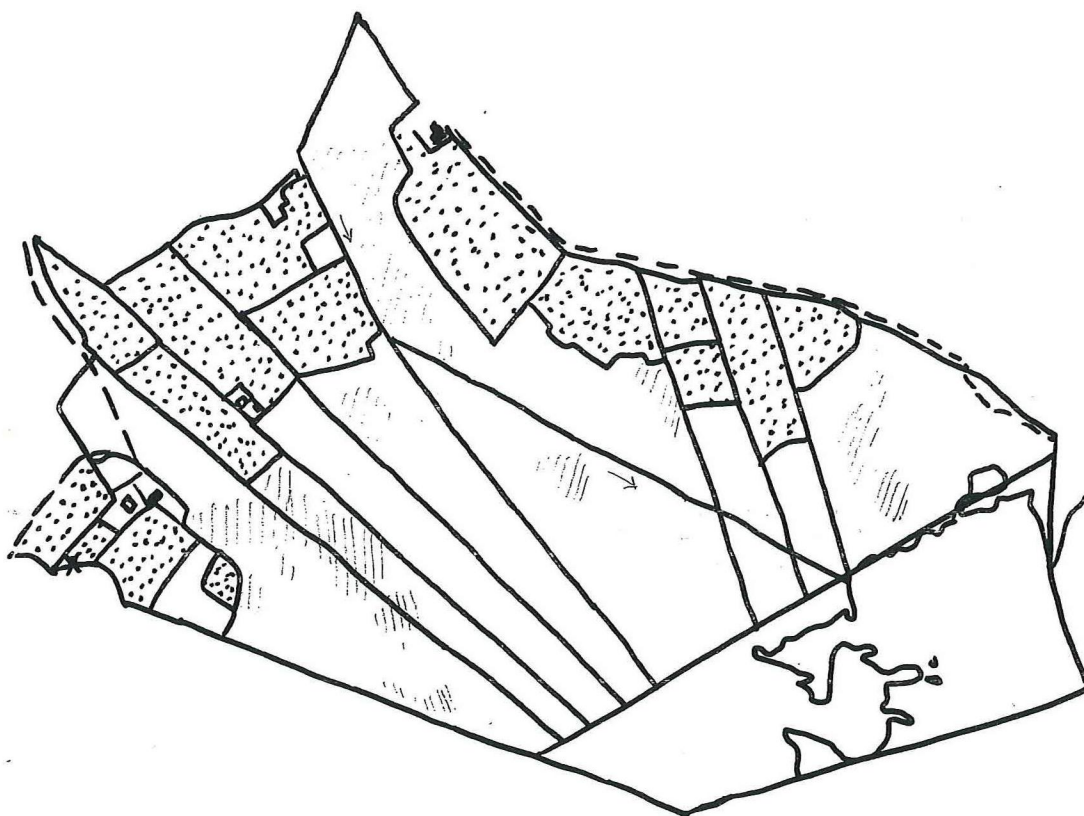
Skala 1:12 000

Södviks sjömarker

1938-41

☞ åker

BILAGA 4

REFERENSLISTA

Raä:s fornlämningsregister, Persnäs socken

Fågelinventering 1988 och 1998, ÖOF

Uppgifter om hotade arter, ÖBF, ArtDatabanken

Svenska naturbetesmarker, Urban Ekstam och Nils Forshed

Muntliga upplysningar från markägare i området

Enskifteskarta från 1819

2001-05-14

BILAGA 5

ARTLISTOR

Förändringar i antal häckande fåglar i Södvik mellan 1988 och 1998.

Gruppenamn	Art, svenskt namn	Antal häckande par 1988	Antal häckande par 1998	Skilln ad
Simfåglar	Gräsand	0	1	1
Simfåglar	Kanadagås	1	0	-1
Simfåglar	Kricka	2	0	-2
Simfåglar	Skedand	0	1	1
Simfåglar	Vitkindad gås	0	1	1
Vadare	Brushane	2	0	-2
Vadare	Enkelbeckasin	2	1	-1
Vadare	Kärrenäppa	5	2	-3
Vadare	Rödbena	3	4	1
Vadare	Skärfläcka	2	0	-2
Vadare	Storspov	1	0	-1
Vadare	Strandskata	1	0	-1
Vadare	Större strandpipare	2	3	1
Vadare	Tofsvipa	5	11	6

Kärlväxter i Södvik (ofullständig lista)

älvväxing, *Sesleria uliginosa*
kustarun, *Centaurium littorale*
dvärgarun, *Centaurium pulchellum*
ängsvädd, *Succisa pratensis*
sumppgentiana, *Gentianella uliginosa*
backklöver, *Trifolium montanum*
backtimjan, *Thymus serpyllum*
blåtåtel, *Molinia caerulea*
gåsört, *Potentilla anserina*
smultronklöver, *Trifolium fragiferum*
spikblad, *Hydrocotyle vulgaris*
saltmålla, *Atriplex pedunculata*
krissla, *Inula salicina*
gulkämpar, *Plantago maritima*
getvåppling, *Anthyllis vulneraria*
låsbräken, *Botrychium lunaria*
St Pers nycklar, *Orchis mascula*

2001-05-14

knappsäv, *Eleocharis uniglumis*
gullviva, *Primula veris*
bockrot, *Pimpinella saxifraga*
vildlin, *Linum catharticum*
knägräs, *Danthonia decumbens*
darrgräs, *Briza media*
kattfot, *Antennaria dioica*
rosettjungfrulin, *Polygala amarella*
fårsvingel, *Festuca ovina*
ljung, *Calluna vulgaris*
vitmåra, *Galium boreale*
backnejlika, *Dianthus annuus*
trift, *Armeria maritima*

Fjärilar i Södvik (ofullständig lista)
allmän purpurmätare, *Lythria rotaria*
liten blåvinge, *Cupido minimus*

Svampar i Södvik (ofullständig lista)
kornnopping, *Entoloma corvinum*
gråblå nopping, *Entoloma lividocyanulum*
brun ängsvaxskivling, *Hygrocybe colemanniana*
ögonvaxskivling, *Hygrocybe fuscescens*

BILAGA 6

HUR MAN ÖVERKLAGAR HOS REGERINGEN

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni överklaga detta hos regeringen. Det gör Ni genom en skrivelse till regeringen, miljödepartementet, men Ni ska lämna/skicka skrivelsen till länsstyrelsen i Kalmar.

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienummer).

Tala om varför Ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring Ni vill ha. Skicka även med sådant som Ni anser har betydelse för ärendet.

Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse inom tre veckor från den dag då Ni fick del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte tas upp till prövning.

Underteckna skrivelsen och uppgi namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om Ni anlitar ombud kan istället ombudet underteckna skrivelsen.

Observera att Er skrivelse skall lämnas/skickas till Länsstyrelsen, Malmbrogatan 6, Kalmar. Postadressen är 391 86 Kalmar.

För ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.